ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ

ਡਿੰਗਾਂਗਲੁੰਗ ਗੰਗਮੇਈ

ਬਨਾਮ

ਮੁਟੁਮ ਚੁਰਾਮਨੀ ਮੀਤੇਈ & ਓਆਰਐਸ

(ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 19206 ਆਫ 2023)

ਅਗਸਤ 07, 2023

ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ,

ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਮੁੱਖ ਨੋਟਸ

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਕਲੇਸ਼ – ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ – ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗੇ – ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਫੈਸਲਾ: ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਬਹਾਲ ਹੋਵੇ – ਦੂਜਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਲੋੜ ਹੈ।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ – ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗੇ – ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ – ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਡੇਟ:

ਫੈਸਲਾ: ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਾਬਕਾ ਮਹਿਲਾ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਡੇਟ ਹੈ – (i) 04.05.2023 ਤੋਂ ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ; (ii) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਕਦਮ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; (iii) ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਦੇਖਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ; (iv) ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਿਮਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕੈਂਪਾਂ ਲਈ ਸੁਝਾਅ; (v) ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ; (vi) ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ

ਟੋਲ-ਫ੍ਰੀ ਹੈਲਪਲਾਈਨਾਂ ਜਾਂਚ, ਲਾਪਤਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਅਪਡੇਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ - ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗੇ – ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਤਰਣ

ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ:

ਫੈਸਲਾ: (a) ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 357A CrPC, NALSA ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਪੀੜਤਾਂ/ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਯੌਨ ਹਮਲੇ/ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ 2018 ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ, ਅਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਪੀੜਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ 2019 ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ; (b) ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ, ਅਗਲੇ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (c) ਮਾਮਲੇ, ਪੀੜਤ/ਗਵਾਹ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; (d) ਮੈਂਬਰ-ਸਕੱਤਰ NALSA ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; (e) ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ; ਅਤੇ (f) ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਰ ਦੋ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ – ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗਿਆਰਾਂ FIRਆਂ ਹਨ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਾਲੀਆਂ FIRਆਂ ਨੂੰ CBI ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਫੈਸਲਾ: (a) ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ CBI ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀਆਂ FIRਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਕੀ FIRਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; (b) CBI ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀਆਂ FIRਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਝਾਰਖੰਡ, ਓੜੀਸਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ CBI ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇਗਾ – ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਨੂੰ DINGANGLUNG GANGMEI ਬਨਾਮ MUTUM CHURAMANI MEETEI & ORS ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ (ਸੈਕਸੁਅਲ ਹਿੰਸਾ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ—ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗੇ—ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਆਯੋਜਤ: (ਏ) ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਇੱਕ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧ (ਬਲਾਤਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਆਦਿ) (ਕਤਲ, ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ, ਆਦਿ), ਐਸਆਈਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ / ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ / ਪੀ.ਸੀ.) ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਵੇਗਾ; (ਬੀ) SIT ਹਰੇਕ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰੇਗੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਂਪ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣੂ ਕਰਾਓ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ (ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਸਮੇਤ) - ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਚੇ/ਪੀੜਤ ਇਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਿੰਸਾ; (c) ਜਿੱਥੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੁਸਖਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਔਰਤਾਂ ਦੀ, ਧਾਰਾ 161(3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਮੇਤ; (ਡੀ) ਦ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ SITs ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਝੜਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ; (e) ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਡੀਆਈਜੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਇੱਕ ਮੰਗ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ; (f) ਜਾਂਚ ਦੀ

ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ [ਪਰਾ 27]

ਗੇ।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ — ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗੇ —ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

ਫੈਸਲਾ: (ਅ) ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ; (ਬੀ) ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਬਣਾਉਣਾ; (ਸੀ) ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 164 ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਜਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਹਾਇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ / ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਜਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਜਾਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ; (ਡੀ) ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ; ਅਤੇ (ਈ) ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ / ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਗੁਮਨਾਮੀ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ – ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗੇ – ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

ਫੈਸਲਾ: (ਅ) ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਜੋ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਉਪਾਅ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ; (ਬ) ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੋ, ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਮਝਣਯੋਗ ਹੋਵੇ; (ਸੀ) ਰਾਜ ਦੇ ਹਥਿਆਰਘਰਾਂ ਤੋਂ ਗੁੰਮ ਜਾਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿੰਨੇ ਹਥਿਆਰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ – ਗੁੰਮ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੋ।

ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਜ਼ੋਮੀ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ WP (C) ਨੰਬਰ 572 ਦਾ 2023; ਨਿਪੁਣ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ (2019) 2 SCC 703-[2018] 14 SCR 755; XYZ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ 2022 INSC 799 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ, ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ 60/147, 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਚਾਰ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼' – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਇੰਪੀਚਡ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੀਆਂ

ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਪੀਲੀ/ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ.19206 ਦਾ 2023।

ਮਣੀਪੁਰ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੰਫਾਲ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 27.03.2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ WPC(ਨੰਬਰ.229 ਦਾ 2023)ਨਾਲ

ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 19210 ਦਾ 2023, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 540,

576, 572, 574 ਦਾ 2023, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 321, 327, 329 ਦਾ 2023 ਅਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 802 ਦਾ 2023

ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ:

ਆਰ. ਵੇਂਕਟਰਮਣੀ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ, ਹੱਜਮ ਲੇਪਿਨਿਜ਼ ਸਿੰਘ, ਏ.ਐਮ.ਕਿਊ. ਗਿਓਲ, ਗੌਂਟਾਸੇਸ, ਮਿਸ ਗੈਕਟਿਵ ਪਟੇਲ, ਜੈਦੀਪ ਗੁਪਤਾ, ਸਮਨ ਬਿਸਵਜਿਤ, ਮੈਤਨੀ ਰਣੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਅਨੰਦ ਗ੍ਰੋਵਰ, ਮਿਸ ਇੰਦਿਰਾ ਜੈਸਿੰਗ, ਸੰਜੇ ਆਰ ਹੇਗੜੇ, ਗੋਪਾਲ ਸੰਕਰਨਾਰਾਯਣਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਾਸ਼ਾ, ਲਾਜ਼ਫਰ ਅਹਮਦ ਬੀ. ਐਫ. ਮਿਸ, ਚੇਰਲ ਡੀ ਸੋਜ਼ਾ, ਮਿਸ ਸੁਰੂਰ ਮੰਡਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਲੁਥਰਾ, ਸ਼ਿਵੇਂਦਰ ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ ਆਯੁਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ ਹੇਤਲ ਪਟੇਲ, ਮਿਸ ਆਲਨਾ ਗੋਮੇਲ, ਸੈਮੂਅਲ ਕੋਹਬੁੰਗ, ਨਾਇਬ ਗੌਹਰ, ਕਾਮੀ ਕਾਲੋਇਆਨੇਪੈਲੋ, ਮਿਸ ਜੋਸੀਲੇਕੀ, ਸਿਤਾਰਾ, ਮਿਸ ਵ੍ਰਿੰਦਾ ਗ੍ਰੋਵਰ, ਮਿਸ ਦੇਵਿਕਾ ਤੁਲਸੀਆਨੀ, ਮਿਸ ਮੰਤਾਪੈਂਟਿਸ, ਸੌਵਿਕ ਬੈਨਰਜੀ, ਮਿਸ ਅਕ੍ਰਿਤੀ ਚੌਬੇ, ਕੁੰਵਰ ਆਦਿਤਿਆ ਸਿੰਘ, ਐਫਿਨਟਿਨ ਹੈਨਰੀ, ਅਨਾਥਲੇਟਮ ਰੋਹੇਨ ਸਿੰਗਲੀ, ਡੇਵਿਡ ਅੰਗੋਂਗਸੰਗਬਾਮ, ਵਿਵੈਕ ਕੁਮਾਰ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਬਾਨੀਯੂ, ਮਿਸ ਤੋਮਥਿਲ ਕੋਜਿਨਾਂਗਮਾਬੀ, ਨਿਰਜ ਬੌਬੀ ਪਨਨ, ਪ੍ਰੀਥਮ ਸ਼ਾਲ, ਵਿਰਾਜ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਜਾਵੇਦੁਰ ਰਹਮਾਨ, ਮਿਸ ਆਸਥਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਅਨੁਜ ਥੋਮਸ, ਪਾਰਸ ਨਾਥ, ਰੌਬਿਨ ਭੱਟ, ਮਿਸ ਰਿਪੁਲ ਸਵਾਤੀ ਕੁਮਾਰੀ, ਮਿਸ ਦੁਸਕਾਨ ਸੁਰਾਨਾ, ਕੁਨਾਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼ਵੇਦੀਪ ਰਾਏ, ਪ੍ਰਤੁਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਡਾ. ਐਨ. ਵਿਸਾਕੁਮੁਰਥੀ, ਪੁਖਰਾਮਬਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਕਰਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਫੁਜੈਲ ਅਹਮਦ ਅਯੂਬੀ, ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਇਬਾਦ ਮੁਸਤਾਕ, ਮਿਸ ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਰੋਈ, ਰੌਬਿਨ ਐਂਟ, ਮਿਸ ਸ਼ੋਭਾ ਗੁਪਤਾ, ਆਦਿਤਿਆ ਰੰਜਨ, ਮਿਸ ਬਿਜੋਯਲਕਸ਼ਮੀ ਦਾਸ, ਮਿਸ ਅੰਕਿਤਾ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ ਗਰਵਿਤਾ ਜੈਨ, ਮਿਸ ਤਰਜਨਾ ਰਾਈ, ਮਿਸ ਜੈਸੀ ਕੁਰੀਅਨ, ਕੁਮਾਰ ਮਿਹਿਰ, ਮਿਸ ਬਾਂਸੁਰੀ ਸੂਰਾਜ, ਸਿੱਧੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਸ਼ਟੀ ਕੋਟਵਾਲ, ਮਿਸ ਅਨੁ ਉਪਾਧਿਆਯ, ਮਿਸ ਮਾਨਿਆ ਹਸੀਜਾ, ਮਿਸ ਮਹਾਮਾਇਆ ਚੈਟਰਜੀ, ਤੇਜਸਵੀ ਗੁਪਤਾ, ਪਵਨ ਉਪਾਧਿਆਯ, ਮਿਸ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਚੌਹਾਨ, ਇਲੰਗਬਾਮ ਪ੍ਰੇਮਜਿਤ ਸਿੰਘ, ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਅਨਿੰਦਿਤਾ ਮਿਤਰਾ, ਸਤਿਆਜੀਤ ਸਰਨਾ, ਮਿਸ ਰੇਮਿਆ, ਕੇ. ਰਾਘਵਾਚਾਰਯੁਲੁ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਪਾਰਟੀਆਂ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਸੀਜੇਆਈ

1. ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਮਈ 2023 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਰਫਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

2. 27 ਮਾਰਚ 2023 ਨੂੰ, ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਣੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਹ 29 ਮਈ 2013 ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਜਾਤੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਈਤੇਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਦਿਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਮਣੀਪੁਰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ'।

3. 8 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 27 ਮਾਰਚ 2023 ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਫੋਰਮ।' ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ:

“(ਏ) ਕੇਂਦਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ 52 ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ 105 ਵਿਚ ਫੌਜ/ਅਸਾਮ ਰਾਈਫਲ ਦੇ ਕਾਲਮ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਮਣੀਪੁਰ;

(ਬੀ) ਗੜਬੜ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਲੈਗ ਮਾਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

(c) ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਕੇਂਦਰੀ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ;

(d) ਸ਼ਾਂਤੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ;

(ਈ) ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰੋਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ;

(ਐਫ) ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(g) ਜੋ ਲੋਕ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਉਪਾਯਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।" ਵਿਵਾਦਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਾਸਨਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ:

"7. ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਾਸਨਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੂਲ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ;

(ii) ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਹਤਿਆਤਾਂ ਲੈਣਾ; ਅਤੇ

(iii) ਧਾਰਮਿਕ ਉਪਾਸਨਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਰਮੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਗੇ। ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਯਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅੱਪਡੇਟ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ।

4. ਜਦੋਂ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 17 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

a. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਮ ਵਾਂਗ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ;

b. ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ;

c. ਮੌਤ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸੱਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੈਕੇਜ;

d. ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ;

e. ਜਾਰੀ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਫਸੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ; ਅਤੇ

f. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ।"

5. ਐਕਟਿੰਗ ਚੀਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, 2 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਬਾਰੇ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਕਰੋ ਜੋ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਜੋ ਖਦਸ਼ੇ ਹਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 20 ਜੂਨ, 3 ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ 10 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸੰਘ. 11 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ, ਜ਼ੋਮੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ:

"1. ਕਈ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੰਫਾਲ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਰਦਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਦਾਵੇਦਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਿਆ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਮੋਰਗ, ਇੰਫਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਪਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਰਦਾਘਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਰਾਜ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਰਦਾਘਰਾਂ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਹਵਾਲਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਏਗਾ।

2. ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਘਾਟ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਾਕਟਰ (ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 22.4 – ਅਨੁਬੰਧ 'ਏ' ਵੇਖੋ) ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਾਕਟਰ (ਪੀ.ਆਈ.ਬੀ. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਡੀ.ਟੀ. 01.06.2023 – ਅਨੁਬੰਧ 'ਬੀ' ਵੇਖੋ) ਨੂੰ ਇਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3. ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਵਾਈਆਂ, ਡਾਇਆਲਿਸਿਸ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਸੀ.ਟੀ. ਸਕੈਨ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

4. ਚੁਰਾਚਾਂਦਪੁਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਇੰਫਾਲ (ਜੇ.ਐਨ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਸ.) ਵਿੱਚ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ - ਅਨੁਬੰਧ 'ਸੀ' ਵੇਖੋ)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੇ.ਐਨ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਸ., ਰੀਜਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਇੰਫਾਲ (ਆਰ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਸ.) ਅਤੇ ਇੰਫਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ

ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਮਾਨ ਦਰਜੇ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਣ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਆਰ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਸ., ਇੰਫਾਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਵੇਖੋ - ਅਨੁਬੰਧ 'ਡੀ')।

5. ਮਣੀਪੁਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵੇਖੋ)। ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਚੁਰਾਚਾਂਦਪੁਰ, ਕੰਗਪੋਕਪੀ ਅਤੇ ਤੇਂਗਨੋਪਾਲ ਅਤੇ ਇੰਫਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 22.3 ਵੇਖੋ)। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਚੁਰਾਚਾਂਦਪੁਰ, ਕੰਗਪੋਕਪੀ ਅਤੇ ਤੇਂਗਨੋਪਾਲ ਅਤੇ ਆਈਜ਼ੌਲ, ਗੁਵਾਹਾਟੀ ਅਤੇ ਦੀਮਾਪੁਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇੰਫਾਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ।

7. ਜੀਓ ਅਤੇ ਵੋਡਾਫੋਨ ਸੈਲੂਲਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

8. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 26 ਜੂਨ 2023 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਪਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਅਨੁਬੰਧ 'ਈ') ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਪਤਰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

9. ਚੁਰਾਚਾਂਦਪੁਰ ਵਿੱਚ 105 ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ, ਕੰਗਪੋਕਪੀ ਵਿੱਚ 56, ਚੰਦੇਲ ਵਿੱਚ 10 ਅਤੇ ਟੇਂਗਨੋਪਾਲ ਵਿੱਚ 15 ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਲਫ਼-ਹੈਲਪ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ, ਖਾਣਾ, ਸਫਾਈ, ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਘਾਟ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

10. ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਤਜਨਕ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਪਦਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਸੰਯਮ ਬਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੌਸ਼ਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., (2023) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ।

11. ਮਾਣਯੋਗ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ, ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਇੰਟਰ-ਏਜੰਸੀ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਕਮਾਂਡ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (ਦੇਖੋ ਪੀ.ਆਈ.ਬੀ. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ.ਤਾ. 01.06.2023 – ਅਨੁਬੰਧ ਬੀ)। ਪਰੰਤੂ, ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਕਮਾਂਡ ਸੈਂਟਰ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪੈਰਾ 6 – ਅਨੁਬੰਧ ਏ) ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ।

12. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਗਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਾਅ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਈ ਜਾਵੇ।

13. ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਬਚਾਅ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਅਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਰਣ ਕਰੇ। ਇਹ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਅਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ.ਆਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਜੋ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਅਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 35 ਐਮ.ਐਲ.ਏ. (ਜੋ ਕਿ 60 ਐਮ.ਐਲ.ਏ.ਆਂ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਹਨ) ਸੱਤ (7) ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੱਤ ਟੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ੋਕੀਕੂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਪਾਅਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੁਕਸਾਨਗ੍ਰਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਸਰਕੁਲਰ ਮਿਤੀ 5 ਜੁਲਾਈ, 2023 - ਐਨੈਕਸਚਰ "ਐਫ")।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਝਾਅ (ਉਪਰੋਕਤ ਸੀਰੀਅਲ 5, 6, 7 ਅਤੇ 13 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 14 ਜੁਲਾਈ 2023 ਤੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਰੀਅਲ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 13, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 5 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮਨੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਹਨ। 'ਤੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਝਗੜੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪਹਿਲੂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

“4 ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਮਨੀਪੁਰ ਕਬਾਇਲੀ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ, ਅਰਥਾਤ:

"ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਅਤੇ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰੇ (ਅ) ਹਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਬੀਲਾਈ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 10 ਲੱਖ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਭੁਗਤਾਨ, (ਦੇਖੋ ਮਾਰੇ ਗਏ 118 ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ (ਜੋੜੋ ਤੇ f.8.7.23), (ਬੀ) ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 141 ਕਬੀਲਾਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ (ਪੰਨਾ.41 ਏ. 115711), ਅਤੇ 227 ਚਰਚਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ (ਪੰਨਾ.26) ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਬੀਲਾਈ ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਣ।"

5. ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਝੱਲਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

7. ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ, ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

8. 20 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਗਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਲੰਘਣਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫਵਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅਸਵੀਕਾਰਯ ਹੈ।" ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ (i) ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮ; ਅਤੇ (ii) ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮੁੜ ਨਾ ਹੋਣ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ – ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ, ਪੁਨਰਵਾਸੀ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮਕ - ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

9. 1 ਅਗਸਤ 2023 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 25 ਜੁਲਾਈ 2023 ਤੱਕ 6,523 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, 3 ਮਈ 2023 ਤੋਂ 9 ਜੂਨ 2023 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 150 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ 502 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਜ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 5,101 ਅਗਨੀਕਾਂਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਨ; 252 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 12,740 ਰੋਕਥਾਮਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰਾਜ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ 11 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 11 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੱਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

10. ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਣੀਪੁਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ 11 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 6,523 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ: (i) ਕਤਲ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ; (ii) ਅਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਲੁੱਟਖੋਹ; (iii) ਘਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ; ਅਤੇ (iv) ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਈ 2023 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਸਮਝੀ ਦੇਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਤਦਨੁਸਾਰ, ਇਕ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਬਿਆਨ ਮੰਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ:

a. ਹਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ;

b. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ੀਰੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਦਰਜ ਮਿਤੀ;

c. ਨਿਯਮਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਦਰਜ ਮਿਤੀ;

d. ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ;

e. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਕਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ;

f. ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ;

g. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ; ਅਤੇ

h. ਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਮਣੀਪੁਰ ਦੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 3 ਮਈ ਤੋਂ 30 ਜੁਲਾਈ 2023 ਤੱਕ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ 6,523 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦਾ ਵੇਰਵਾਰ ਵਿਭਾਜਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"6523 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ
(03 ਮਈ ਤੋਂ 30 ਜੁਲਾਈ 2023)"

1. ਕਤਲ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ:

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ: ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਓਵਰਲੈਪ ਹੈ

2. ਅਗਜਨੀ, ਲੁੱਟਖੋਹ, ਘਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਾਸ਼:

ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਓਵਰਲੈਪ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ: ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਓਵਰਲੈਪ ਹੈ।

3. ਉਪਾਸਨਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼:

4. ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ:

12. ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ., ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਹੋਣ, ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਚੋਟਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਡਾਟਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ:

13. ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਥਿਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ:

"ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਆਦਿ

(1) ਕਤਲ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਇੱਜਤ ਦੀ ਉਤਾਰਾਧਿਕਾਰੀ

ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ: 193

ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ 164 ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ: 3

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ: 16

ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗਿਣਤੀ: 13

(2) ਅਗਜ਼ਨੀ, ਲੁੱਟਖੋਹ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ

ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ : 1366
164 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ : 3
ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : 14
ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : 6

(3) ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ

ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ : 10

164 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ : ਨਿਲ
ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : ਨਿਲ
ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : ਨਿਲ

(4) ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ

ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ : 56
164 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ : ਨਿਲ
ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : 12
ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : 7

14. ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਖਾਸ ਕੈਲੀ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ:

a ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ;

b. ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਪੰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ-ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ* ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਂਡੇਟ ਹੈ: ਡਿੰਗਾਂਗ ਲੁੰਗ ਗੰਗਮੇਈ ਬਨਾਮ ਮੁਟੁਮ ਚੁਰਾਮਣੀ ਮੀਤੇਈ

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ;

ਸੈਕਸ਼ਨ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

ਸੈਕਸ਼ਨ 164ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ;

c. ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ;

d. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ;

e. ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ;

f. ਬਚੇ ਜਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ;

g. ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਬਦਲਾਵੀ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ:

ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਿਮਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ;

ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇਣਾ; ਅਤੇ

ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਉਪਾਅ;

h. ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਕੇ ਸੂਚਨਾਤਮਕ ਖਾਲੀਪਨ ਨੂੰ ਪਾਟਣ ਲਈ;

i. ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗਰਿਮਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

j. ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਕੋਤਾਹੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੰਕੁਆਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ।

15. ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਉਭਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਕਵਰੇਜ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ:

"4... ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 03.05.2023 ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠੀ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਟ੍ਰਾਈਬਲ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਮਣੀਪੁਰ (ਏ.ਟੀ.ਐਸ.ਯੂ.ਐਮ.) ਵੱਲੋਂ ਮੇਤੇਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਈਬਲ ਸਾਲੀਡੈਰਿਟੀ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਾਰਚ ਦੀ ਸੱਦਾ ਨੇ ਮੇਤੇਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠੀ, ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਕਈ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਗਨੀਕਾਂਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ।"

ਕੇਂਦਰੀ ਗ□ਹ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 26 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ, ਮਣੀਪੁਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ 27 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ□ਹ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਬਲਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਮਣੀਪੁਰ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਉਭਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ:

a ਸ਼ਾਮਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਸਮੇਤ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜ਼ੀਰੋ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ;

ਬੀ. ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ;

c. ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੀਰੋ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ;

d. ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ;

ਈ. ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ;

f. ਘਿਨਾਉਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਬੰਦ ences; ਅਤੇ

g ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤਤਪਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ।

16. ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਮੀਆਂ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

a. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ (ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ), ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸਬੂਤੀ ਕੀਮਤ ਵਾਲੇ ਅਹਿਮ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੀੜਿਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸੱਟ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਸੱਟਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਕਲਣ ਕਰਨਾ ਔਖਾ (ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੰਭਵ) ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਸੱਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਟਰਾਮਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੇ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ ਪੀੜਿਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਿਤ / ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਾਇੰਸਾਫੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੇ ਪੀੜਿਤ / ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਪੀੜਿਤ / ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੀੜਿਤ / ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 164-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਪੀੜਿਤਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਪੀੜਿਤ / ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ)। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬੂਤੀ ਕੀਮਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਵਿਚਲਣ ਕਰਨ ਦਾ।

b. ਧਾਰਾਵਾਂ 161 ਅਤੇ 164 CrPC ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਅਕਸਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 161 CrPC ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ 1872 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

c. ਧਾਰਾਵਾਂ 161 ਅਤੇ 164 CrPC ਦੇ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ(ਆਂ) ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਛਾਣਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਏਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ;

d. ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਪਛਾਣਣ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਭੱਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ (ਜੇਕਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇ) ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ;

e. ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਅਭਿਯੋਜਨ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਅਤਿਸ਼ਯੋਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅੰਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਹਰੀ ਅਨਿਆਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਹੋਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

f. ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਤੀਜਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਹੀਪਣ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ / ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਾਰਨ ਲੰਬੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

17. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਗੰਭੀਰ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆਕਲਾਪਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਪੀੜ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰਿਮਾ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਭੀੜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਭੀੜਾਂ ਸਮੁਦਾਇਕ ਨੂੰ ਅਧੀਨਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੀ ਗਹਿਰੀ ਹਿੰਸਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਹੈ — ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਜ਼, ਭਾਵੇਂ — ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਨੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾਸ਼ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਦਖਲ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਨਾ-ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਵੱਲ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਉਪਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਮੁਦਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਜਖਮੀ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵੇਗਾ। ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਯ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੇ ਹੋਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ-ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਸੀਨ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੈਂਕ, ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ, ਜਾਂ ਪੋਸਟ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਹੋਰ ਕਰ

19. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਬਹਾਲ ਹੋਵੇ। ਦੂਜਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਲੋੜ ਹੈ।

20 ਦੋ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉੱਪਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

a ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਗਠਿਤ:

i. ਜਸਟਿਸ ਗੀਤਾ ਮਿੱਤਲ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ; ਦਿੰਗਾਂਗਲੁੰਗ ਗੰਗਮੇਈ ਬਨਾਮ ਮੁਤੁਮ ਚੁਰਾਮਣੀ ਮੀਤੇਈ

ii. ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਫਾਂਸਾਲਕਰ ਜੋਸ਼ੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ; ਅਤੇ

iii. ਜਸਟਿਸ ਆਸ਼ਾ ਮੇਨਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਦਿੱਲੀ।

b. ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਣਗੇ:

i. ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 4 ਮਈ 2023 ਤੋਂ ਆਈ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਸਰੋਤ ਬਚੇ ਹੋਏ, ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਸਥਾਨਕ/ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਰਾਹਤ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੈਂਪਾਂ ਅਤੇ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ; ਅਤੇ

ii. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸਮੇਤ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਸਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਹਾਇਤਾ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਢੰਗ;

iii. ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਦੇਖਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

iv. ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਵਾਧੂ ਲਈ ਸੁਝਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਂਪ ਇਸ ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ:

A. ਸਾਫ਼ ਰਾਸ਼ਨ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹਨ;

B. ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਣ, ਪਾਣੀ, ਟੂਥਪੇਸਟ, ਹੋਰ ਟਾਇਲਟਰੀ, ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ;

C. ਨਿਆਣਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਮਾਵਾਂ;

D. ਮੁਢਲੀ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ;

E. ਸੰਚਾਰੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ;

ਐਫ. ਕਾਨੂੰਨੀ, ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਯਾਪਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ;

ਜੀ. ਮੁਫਤ ਗਰਭਾਵਸਥਾ ਪਰੀਖਣ, ਮੁਫਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਗਰਭਨਿਰੋਧਕ, ਮੁਫਤ ਸੈਨੀਟਰੀ ਪੈਡਜ਼ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਮਾਤਾ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਨਾਕੋਲੋਜਿਸਟਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

ਐਚ. ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੀਮੋਫਿਲੀਆ, ਕੈਂਸਰ, ਅਤੇ ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇਖਭਾਲ;

ਆਈ. ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਫ਼ ਟੌਇਲਟਸ ਅਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪਰਯਾਪਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੂੜੇ ਦਾ ਉਚਿਤ ਨਿਪਟਾਰਾ;

ਜੇ. ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ / ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਿਤ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਆਘਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ;

ਕੇ. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ, ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਕ, ਅਤੇ ਕਾਊਂਸਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਿਤ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ;

ਐਲ. ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੂਲ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੋਤਾਂ ਤਕ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

ਐਮ. ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

v. ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ; ਅਤੇ

vi.. ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਲਾਪਤਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਅਪਡੇਟਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਟੋਲ-ਫ੍ਰੀ ਹੈਲਪਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਗੀ। ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਡਾਟਾਬੇਸ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਡਾਟਾਬੇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

21. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਕਮੇਟੀ, ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਸਮੇਤ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇਗੀ:

a. ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 357A CrPC, ਐਨ.ਏ.ਐਲ.ਐਸ.ਏ. ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਪੀੜਤਾਂ/ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਯੌਨ ਹਮਲੇ/ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ 2018 ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ, ਅਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਪੀੜਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾ 2019 ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ;

b. ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਅਗਲੇ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

c. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ, ਪੀੜਤ/ਗਵਾਹ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;

d. ਮੈਂਬਰ-ਸਕੱਤਰ ਐਨ.ਏ.ਐਲ.ਐਸ.ਏ. ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ

e. ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

f. ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੱਖਵਾਰਵਾਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

22. ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗਿਆਰਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਹਾਜ਼ਰ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 24/5(2003 ਐਸ) ਜੇਐਮ-ਪੀ/ਐਸ ਅਧੀਨ ਸਿੰਗਜਮੇਈ ਪੀਐਸ 147/149/354/427 ਆਈਪੀਸੀ & 3(xi)(x) ਐਸ.ਸੀ. & ਐਸ.ਟੀ. (ਅਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 81/5(2003 ਐਸ) ਜੇਐਮ-ਪੀ/ਐਸ ਅਧੀਨ 354/34 ਆਈਪੀਸੀ & 27 ਆਰਮਸ ਐਕਟ।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 49/7(2003 ਐਸ) ਜੇਐਮ-ਪੀ/ਐਸ ਅਧੀਨ 147/148/ 506(2)/307/324/326/397/34 ਆਈਪੀਸੀ & ਸੈਕਸ਼ਨ 3(2) (ਸੱਤਵੀਂ) ਦੇ ਐਸ.ਸੀ. & ਐਸ.ਟੀ. (ਅਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ)।

(ਡਬਲਿਊਪੀਐਸ-ਸੀਸੀਪੀ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲੀ)

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 584/7(2003 ਆਈਪੀਐਸ ਅਧੀਨ 366/ 368/ 34 ਆਈਪੀਸੀ &।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 1009(7)2003 ਐਲਪੀਐਸ ਅਧੀਨ 365/34 ਆਈਪੀਸੀ।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 117/6(2003 ਵਾਈ/ਆਈਪੀਐਸ ਅਧੀਨ 147/148/ (14/1935/354/447/302/404 ਆਈਪੀਸੀ।

23. ਉਪਰੋਕਤ ਗਿਆਰਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਛੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਕ੍ਰਮਾਂਕ. ਤਾਰੀਖ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ"

1. 17.05.2023 ਜ਼ੀਰੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. 79(5) 2023 ਐਸ.ਕੇ.ਐਲ.-ਪੀਐਸ

2. 14.06.2023 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 08(6)/06) ਕੇ.ਕੇ.ਪੀ.ਐਲ.-ਪੀਐਸ

3. 08.06.2023 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 006(6) 2023 ਐਸ.ਪੀ.ਟੀ.-ਪੀਐਸ

4. 17.05.2023 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 146(5) 2023 ਐਲ.ਪੀ.ਐਸ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 147(5) 2023 ਐਲ.ਪੀ.ਐਸ. ਇਹ ਦੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੋ ਪੀੜਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕੋ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

5. 21.07.2023 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 000(7) 2023 ਸੀ.ਸੀ.ਪੀ.-ਪੀਐਸ

6. 09.07.2023 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 000(7) 2023 ਸੀ.ਸੀ.ਪੀ.- ਪੀਐਸ"

ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਜੋ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਮੀ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

25.ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਆਇਕਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦੱਤਾਤਰੇਯ ਪਡਸਾਲਗੀਕਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਕੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੀ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਝਾਰਖੰਡ, ਓੜੀਸਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ, ਜੋ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਅਧੀਕਸ਼ਕ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਗੇ। ਪ੍ਰਤਿਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦੱਤਾਤਰੇਯ ਪਡਸਾਲਗੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਗੇ;

ਸ਼੍ਰੀ ਦੱਤਾਤਰੇਯ ਪਡਸਾਲਗੀਕਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਕਿ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ (ਸੈਕਸੁਅਲ ਹਿੰਸਾ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

26. ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੇ, ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

: *ਕਤਲ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਲਈ, ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਗੇ :-

02 (ਦੋ) ਇੰਸਪੈਕਟਰ

06 (ਛੇ) ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ

12 (ਬਾਰਾਂ) ਕਾਂਸਟੇਬਲ।

ਬਲਾਤਕਾਰ, ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਉਤਸ਼ੇਜਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਲਈ, ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ :-

ਘੱਟੋ ਘੱਟ 01 (ਇੱਕ) ਮਹਿਲਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ

ਘੱਟੋ ਘੱਟ 02 (ਦੋ) ਮਹਿਲਾ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ

ਘੱਟੋ ਘੱਟ 04 (ਚਾਰ) ਮਹਿਲਾ ਪੀ.ਸੀ.ਜ਼।

ਹੋਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਜ਼ ਲਈ, ਡੀ.ਵਾਈ. ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ:

02 (ਦੋ) ਇੰਸਪੈਕਟਰ

06 (ਛੇ) ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ

12 (ਬਾਰਾਂ) ਕਾਂਸਟੇਬਲ।

ਚੁਰਾਚਾਂਦਪੁਰ, ਕੰਗਪੋਕਪੀ, ਇੰਫਾਲ ਪੱਛਮੀ, ਇੰਫਾਲ ਪੂਰਬੀ, ਬਿਸ਼ਨੁਪੁਰ ਅਤੇ ਕਾਕਚਿੰਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 06 (ਛੇ) ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਥੌਬਲ ਅਤੇ ਟੇਂਗਨੋਪਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ 03 (ਤਿੰਨ) ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ./ ਆਈ.ਜੀ./ ਏ.ਡੀ.ਜੀ. ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪੱਖਵਾਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਗੇ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਮਣੀਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ 42 (ਬਿਆਲੀਸ) ਨੰ. ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

27. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਓੜੀਸਾ, ਝਾਰਖੰਡ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਚੌਦਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਤਿਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਣਗੇ। ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਲਈ ਗਠਿਤ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਦੱਤਾ ਪਡਸਾਲਗੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

a. ਜਿਥੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਕਿਸੇ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧ (ਬਲਾਤਕਾਰ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ, ਆਦਿ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ (ਕਤਲ, ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ, ਆਦਿ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਣੀਪੁਰ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅੰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਣਿਤ ਔਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਇੰਸਪੈਕਟਰ / ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ / ਪੀ.ਸੀ.ਜ਼ ਦੁਆਰਾ) ਦੀ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ;

b. ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਅਸਾਇਨ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤਟਸਥ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਸਾ (ਸਮੇਤ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਬਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ / ਪੀੜਿਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਸਥਾਪਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਟਰਾਮਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ;

c. ਜਿਥੇ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਟਰਾਮਾਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 161(3) ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.ਜ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁਣ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਐਕਸ.ਵਾਈ.ਜ਼ੈਡ. ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ. ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

d. ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮਣੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਝੜਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਸਮੁਦਾਇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ;

e. ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਪੱਧਰ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ□ਹ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

f. ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਦੱਤਾਤਰੇ ਪਦਸਾਲਗੀਕਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਕਿ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸਬੰਧਤ ਦੰਡ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ 1860

ਐੱਸ. ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵਰਣਨ

1. 117 ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣਾ ਜਾਂ ਦਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ।

2. 121 ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਛੇੜਨਾ

3. 121A ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਧਾਰਾ 121

4. 122 ਹਥਿਆਰ ਆਦਿ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ।

5. 124A ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ

6. 145 ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. 147 ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ

8. 149 ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਆਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧ ਬੰਦ ਵਸਤੂ।

9. 151 ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨੂੰ

ਖਿੰਡਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

10. 153A ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਨਮ ਸਥਾਨ, ਰਹਿਣ ਸਥਾਨ, ਭਾਸ਼ਾ, ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

11. 186 ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਲੋਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣਾ।

12. 302 ਕਤਲ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

13. 324 ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਨ ਬੁੱਝ ਕੇ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।

14. 326 ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਨ ਬੁੱਝ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।

15. 332 ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਨ ਬੁੱਝ ਕੇ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।

16. 353 ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ੋਰ।

17. 354 ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਾਲ ਔਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ੋਰ।

18. 354A ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਯੌਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

19. 354B ਔਰਤ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਾਲ ਔਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ।

20. 376 ਬਲਾਤਕਾਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

20. 376(2)(g) ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਲਾਤਕਾਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

20. 376-A ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਵਨਸਪਤੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

20. 376-C ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਯੌਨ ਸੰਬੰਧ।

20. 376-D ਗੈਂਗ ਰੇਪ।

21. 392 ਡਕੈਤੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

22. 395 ਡਾਕੂਗਰਦੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

23. 436 ਘਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਾਲ ਅੱਗ ਜਾਂ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਾਰਤ।

24. 447 ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

25. 456 ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਜਾਂ ਘਰ-ਤੋੜਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

26. 457 ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਜਾਂ ਘਰ-ਤੋੜਨ।

27. 458 ਚੋਟ, ਹਮਲਾ, ਜਾਂ ਗਲਤ ਰੋਕ-ਥਾਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਜਾਂ ਘਰ-ਤੋੜਨ।

28. 505 ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ।

29. 120B ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਐਕਟ 1984

ਕ੍ਰਮਾਂਕ. ਧਾਰਾ ਵਰਣਨ

1. 3 ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਾਰਤ।

2. 4 ਅੱਗ ਜਾਂ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਾਰਤ।

ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ 1959

ਕ੍ਰਮਾਂਕ. ਧਾਰਾ ਵਰਣਨ

1. 25 ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1967

ਕ੍ਰਮਾਂਕ. ਧਾਰਾ ਵਰਣਨ

1. 15 ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ

2. 16 ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

3. 18 ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਆਦਿ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989

ਕ੍ਰਮਾਂਕ. ਧਾਰਾ ਵਰਣਨ

1. 3 ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

ਅ. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ;

b. ਜਾਂਚਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਉਣਾ;

c. ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 164 CrPC ਅਧੀਨ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਹਾਇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਸਹੂਲਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਮਣੀਪੁਰ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ, ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਜਾਂ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ;

d. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਗੀ; ਅਤੇ

e. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਯੌਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ / ਬਚੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੁਮਨਾਮੀ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ।

29. ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ:

a. ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਜੋ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਉਪਾਅ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ;

b. ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਸ.ਆਈ.ਟੀਜ਼ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਮਝਣਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰੇਡੀਓ, ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ, ਸਮਾਰਟਫੋਨ, ਜਾਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ;

c. ਰਾਜ ਦੇ ਹਥਿਆਰਘਰਾਂ ਤੋਂ ਗੁੰਮ ਜਾਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਿੰਨੇ ਹਥਿਆਰ ਮੁੜ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁੰਮ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

30. ਸ੍ਰੀ ਦੱਤਾਤਰੇ ਪਾਡਸਗਾਈਕਰ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਕਮੇਟੀ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਮਣੀਪੁਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਟਰਾਇਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਨਾਂਤਰਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ।

31. ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ 13 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate